

Høringsnotat – forslag til endringer i arbeidsmiljøforskriftene

Forslag til endringer i arbeidsplassforskriften, forskrift om utførelse av arbeid og forskrift om tiltaks- og grenseverdier. Gjennomføring av direktiv 2022/431/EU samt oppdatering av eldre grenseverdier.

Innhold i høringsnotatet

1. [Innledning](#)
2. [Bakgrunn for forslagene](#)
3. [Gjeldende rett](#)
4. [Gjennomføring av direktivet i norsk rett](#)
5. [Oppdatering av eldre grenseverdier](#)
6. [Økonomiske og administrative konsekvenser](#)
7. [Forslag til endringer i arbeidsmiljøforskriftene](#)

1. Innledning

Arbeidstilsynet forvalter og fører tilsyn med arbeidsmiljøforskriftene. Arbeidstilsynet har ansvar for å utvikle og oppdatere forskriftene, og vurderer kontinuerlig behov for endringer. Herunder ligger ansvaret for å gjennomføre EØS-relevante rettsakter innenfor Arbeidstilsynet sitt ansvarsområde.

Arbeidsmiljøforskriftene består i dag av seks forskrifter:

- forskrift om organisering, ledelse og medvirkning av 6. desember 2011 nr. 1355
- forskrift om utforming og innretting av arbeidsplasser og arbeidslokaler (arbeidsplassforskriften) av 6. desember 2011 nr. 1356
- forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav (forskrift om utførelse av arbeid) av 6. desember 2011 nr. 1357
- forskrift om tiltaksverdier og grenseverdier for fysiske og kjemiske faktorer i arbeidsmiljøet samt smitterisikogrupper for biologiske faktorer (forskrift om tiltaks- og grenseverdier) av 6. desember 2011 nr. 1358
- forskrift om konstruksjon, utforming og fremstilling av arbeidsutstyr og kjemikalier (produsentforskriften) av 6. desember nr. 1359 og
- forskrift om administrative ordninger på arbeidsmiljølovens område (forskrift om administrative ordninger) av 6. desember 2011 nr. 1360

Forslag til endringer i forskriftene skjer i tett samarbeid med partene i arbeidslivet. Arbeidstilsynet legger jevnlig frem planer for fremtidig regelverk og ferdig utredede forslag til endringer for partene i Regelverksforum. Forumet består av representanter fra myndighetene og hovedorganisasjonene.

Forslag til endringer i grenseverdier for forurensning i arbeidsatmosfæren skjer i henhold til Arbeidstilsynets særskilte retningslinje og rutine for grenseverdiarbeid. Arbeidet har involvert STAMI for toksikologiske vurderinger av de ulike kjemiske stoffene samt jevnlig møter i en tre-parts drøftingsgruppe for revisjon av grenseverdiene. Drøftingsgruppen har bestått av representanter fra LO, NHO, Petroleumstilsynet og Arbeidstilsynet.

Denne høringen gjelder forslag til endringer i forskrift om utførelse av arbeid, arbeidsplassforskriften og forskrift om tiltaks- og grenseverdier.

Formålet med endringene er for det første å gjennomføre direktiv 2022/431/EU i norsk rett.

Direktivet ble innlemmet i EØS-avtalen ved EØS-komiteens vedtak av 13. juni 2023 og omfatter den fjerde endring av karsinogen-mutagen direktivet - 2004/37/EF. Endringen medfører nye bindende grenseverdier, korttidsverdier og/eller anmerkninger for 3 kreftfremkallende stoffer (karsinogene) og 12 forplantningsskadelige (reproduksjonstoksiske) stoffer. Direktivet medfører ikke endring i grenseverdi for noen arvestoffskadelige (mutagene) stoffer.

Direktiv 2022/431/EU endrer videre basisdirektivets ved at også forplantningsskadelige stoffer og stoffblandinger inntas i direktivets virkeområdebestemmelse.

Arbeidstilsynet foreslår for det andre en oppdatering av grenseverdiene for 57 kjemiske stoffer i vedlegg I til forskrift om tiltaks- og grenseverdier. Det gjøres oppmerksom på at denne revideringen ikke følger av direktivendringen, men er et nasjonalt initiativ som et ledd i Arbeidstilsynets arbeid med å oppdatere eldre og utdaterte grenseverdier.

De kjemiske stoffene som foreslås revidert i det nasjonale initiativet har grenseverdier fastsatt i 1978 på bakgrunn av liste fra The American Conference of Governmental Industrial Hygienists (ACGIH).

Forslaget om å oppdatere eldre og utdaterte grenseverdier har i henhold til rutine for ordinært arbeid med grenseverdier blitt drøftet med partene i norsk arbeidsliv. Toksikologisk ekspertgruppe ved STAMI, Petroleumstilsynet og partene har støttet forslaget om å gjennomføre en revisjon og oppdateringen av gjeldende grenseverdier.

2. Bakgrunn for forslagene

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/37/EF (karsinogen-mutagen direktivet) har til formål å verne arbeidstakere mot helse- og sikkerhetsrisikoer som følge av eksponering for kreftfremkallende eller arvestoffskadelige stoffer på arbeidsplassen. Direktivet er et særdirektiv i medhold av artikkel 16 nr. 1 i rådsdirektiv 89/391/EØF av 12. juni 1989 om iverksettelse av tiltak som forbedrer arbeidstakernes sikkerhet og helse på arbeidsplassen.

Direktivet fastsetter felleseuropeiske minimumskrav til vern av arbeidstakere som er eller kan bli eksponert for kreftfremkallende eller arvestoffskadelige stoffer på arbeidsplassen.

Minimumskravene kan grovt sett deles i to ulike kategorier av vernebestemmelser:

- Særskilte arbeidsrettslige verneregler, herunder særlige krav til risikovurdering, forebyggende tiltak, opplæring, helseundersøkelse ol.
- Bindende grenseverdier for eksponering for kreftfremkallende eller arvestoffskadelige stoffer i arbeidsatmosfæren

Bindende grenseverdier sikrer at EU/EØS-landene har en felles øvre grense på forurensningsnivået i arbeidsatmosfæren for kreftfremkallende- og arvestoffskadelige stoffer.

Med grenseverdier menes maksimum av tillatt verdi for gjennomsnittskonsentrasjonen av et gitt kjemisk stoff i pustesonen til en arbeidstaker i en fastsatt referanseperiode på åtte timer. Grenseverdiene brukes blant annet til risikovurdering av arbeidsmiljøet på arbeidsplasser for å hindre arbeidstakere fra å inhalere helseskadelige mengder av kjemikalier i form av damp, tåke eller støv.

Det er i direktivets fortale lagt til grunn at bindende grenseverdier skal revideres på grunnlag av nyere vitenskapelig og teknisk kunnskap, og direktivet har siden 2004 vært gjennom fire større endringsdirektiv som har medført tilføyelse av grenseverdier for nye kreftfremkallende eller arvestoffskadelige stoffer eller stoffblandinger.

2.1 Direktiv 2022/431/EU (fjerde endringsdirektiv)

Det fjerde endringsdirektiv (2022/431/EU) ble fastsatt 9. mars 2022. Direktivet har implementeringsfrist i EU 5. april 2024. Direktivet tilføyer 15 nye grenseverdier for stoffer og stoffblandinger til direktiv 2004/37/EF. Endringen innebærer bindende grenseverdier, korttidsverdier og/eller anmerkninger for tre kreftfremkallende stoffer og 12 forplantningsskadelige stoffer.

Utvidelse av direktivets virkeområde til også å gjelde forplantningsskadelige stoffer har medført at relevante vernebestemmelers virkeområde utvides, fra å gjelde kreftfremkallende og arvestoffskadelige, til nå også å omfatte forplantningsskadelige stoffer.

Som en videre følge av tilføyelse av reproduksjonstoksiske stoffer til direktiv 2004/37/EF er direktivets tittel endret til:

Directive 2004/37/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the protection of workers from the risks related to exposure to carcinogens, mutagens or reprotoxic substances at work.

(Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2004/37 om vern av arbeidstakere mot risiko ved å være utsatt for kreftfremkallende, arvestoff- eller forplantningsskadelige stoffer i arbeidet)

Gjennomføring av endringsdirektivet i norsk rett vil ikke kreve endring i arbeidsmiljøloven, men vil medføre endringer i arbeidsmiljøforskriftene.

Endringer av definisjoner i direktivet medfører behov for justering av forskriftsfestede definisjoner i forskrift om utførelse av arbeid og forskrift om tiltaks- og grenseverdier.

Endring i direktivets øvrige artikler medfører enkelte endringer i bestemmelser som regulerer særlige tiltak, opplæring, ventilasjon og arbeidsgivers register over eksponerte arbeidstakere i forskrift om utførelse av arbeid kapittel 3.

Direktivets endringer i grenseverdier medfører behov for revisjon av grenseverdi for 15 kjemiske stoffer i vedlegg I til forskrift om tiltaks- og grenseverdier. Arbeidstilsynet har utarbeidet selve forslagene til nye grenseverdier, korttidsanmerkninger og anmerkninger for stoffene/stoffgruppene og vurdert i hvilken grad det er nødvendig å ta hensyn til tekniske og økonomiske forhold ved fastsettelse av nye grenseverdier.

2.2 Nasjonal oppdatering av grenseverdier

Forslaget om oppdatering av eldre grenseverdi for 57 kjemiske stoff, er et ledd i en nasjonal målsetting om å gjennomgå og eventuelt oppdatere alle eldre grenseverdier i vedlegg I innen 2030.

Oppdateringer innebærer å revidere gamle grenseverdier, innføre grenseverdier og/eller korttidsverdier for kjemikalier som ikke har grenseverdier i dag, gjennomføre revisjon for enkelte kjemikalier hvor EU har fastsatt strengere grenseverdi enn norsk regulering, rette eventuelle feil og mangler samt fjerne utdaterte grenseverdier og kjemikalier fra listen. I tillegg er det ønskelig å oppdatere grenseverdilisten med harmonisert klassifisering for de kjemikalier dette må gjelde.

Stoffer hvor grenseverdien i Norge ikke har blitt endret siden 1978 er sammenliknet med gjeldende grenseverdi fra ACGIH (Threshold Limit Values, TLV's 2022). 172 stoffer fra 1978 i grenseverdilisten er gjennomgått og vurdert opp mot grenseverdier fra ACGIH fra 2022. Av disse ble det for 57 stoffer funnet grunnlag for å endre grenseverdi.

Forslaget om å oppdatere grenseverdier for disse stoffene er drøftet med toksikologisk ekspertgruppe ved STAMI, Petroleumstilsynet, LO og NHO/Norsk industri. Partene støttet forslaget om å gjennomføre en revisjon og oppdateringen av gjeldende grenseverdier. Aktuelle kjemiske stoff, toksikologiske data, bruk og vurderinger er beskrevet nærmere i vedlagte grunnlagsdokument.

3. Gjeldende rett

Direktiv 2004/37/EF er i norsk rett gjennomført i arbeidsmiljøforskriftene for de særskilte arbeidsrettslige vernereglene. Direktivets bindende grenseverdier for forurensning i arbeidsatmosfæren framgår av vedlegg I til forskrift om tiltaks- og grenseverdier.

3.1 EØS-rett

Direktiv 2004/37/EF av 29. april 2004 om beskyttelse av arbeidstakere mot risiko knyttet til eksponering for kreftfremkallende, arvestoff- eller forplantningsskadelige stoffer på arbeidsplassen er ett enkeltdirektiv innenfor rammen av arbeidsmiljødirektivet (direktiv 89/391/EØF).

Direktivet 2004/37/EF erstattet direktiv 90/394/EØF og dets påfølgende endringer (direktiv 97/42/EF og direktiv 1999/38/EF). Direktivet har siden ikrafttredelse gjennomgått flere endringer for å forbedre arbeidstakernes beskyttelse mot arbeidsrelatert helseskadelig eksponering i arbeidssammenheng. Direktivet er ansett å være et ledd i EU-kommisjonens forpliktelse til å trappe opp kampen mot arbeidsrelatert kreft.

Det har blitt vedtatt fire større endringer (direktiv 2017/2398/EU, direktiv 2019/130/EU, direktiv 2019/983/EU og direktiv 2022/431/EU) som har innført strengere grenseverdi, korttidsverdi eller anmerkning for en rekke utbredte kreftfremkallende og arvestoffskadelige stoffer. Direktiv 2022/431/EU brakte også forplantningsskadelige stoffer inn under direktivets virkeområde.

Direktivets formål om å beskytte arbeidstakerne mot risiko knyttet til eksponering for kreftfremkallende, arvestoff- eller forplantningsskadelige stoffer på arbeidsplassen søkes i all hovedsak å ivaretas gjennom fastsettelse av bindende grenseverdier for forurensning i arbeidsatmosfæren samt særskilte arbeidsrettslige verneregler for arbeidstakere som kan bli utsatt for kreftfremkallende, arvestoff- eller forplantningsskadelige stoffer på arbeidsplassen.

3.2 Norsk rett

Direktivets bestemmelser er i norsk rett ikke gjennomført samlet i en enkelt forskrift, men på flere ulike steder i arbeidsmiljøforskriftene. Arbeidsmiljøforskriftene har en systematikk som følger virksomheten fra planlegging av aktiviteter til utførelse av aktiviteten – både før en aktivitet starter, og mens den pågår. Direktivets bestemmelser er inntatt i forskriftene der det har vært naturlig ut fra systematikk i gjeldende forskriftsstruktur. For ordens skyld gis det i det følgende en kortfattet oversikt over hvor i arbeidsmiljøforskriftene direktivets bestemmelser er gjennomført.

Det bemerkes at flere av bestemmelsene som gjennomfører direktivet i norsk rett ikke kun omhandler kreftfremkallende, arvestoff- eller forplantningsskadelige stoffer, men vil gjelde generelt for arbeid med kjemikalier eller farlige kjemikalier. Begrepet farlige kjemikalier er i forskrift om utførelse av arbeid § 1-4 nr. 16 definert som:

Kjemikalier som kan utgjøre en fare for arbeidstakers sikkerhet og helse;

- -alle kjemikalier som oppfyller kriteriene for klassifisering etter [forskrift 16. juni 2012 nr. 622](#) om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP). Dette gjelder enten kjemikaliet er klassifisert i medhold av nevnte forskrift eller ikke. Stoffer som bare er skadelige for det ytre miljø, omfattes ikke av denne forskriften.
- -kjemiske stoffer som det er fastsatt en grenseverdi for,
- -øvrige kjemikalier som kan utgjøre en risiko for arbeidstakernes sikkerhet og helse.

Den arbeidsrettslige definisjonen av farlige kjemikalier er følgelig vurdert å omfatte alle stoff eller stoffblandinger direktivet anser å være kreftfremkallende, arvestoff- eller forplantningsskadelige.

Eksisterende krav til arbeid med fare for forplantningsskade følger av forskrift om utførelse av arbeid kapittel 7. Bestemmelsene omhandler alle forhold som kan gi skade på forplantningsevne, herunder fysiske faktorer, biologisk faktorer, arbeid med kjemikalier klassifisert som reproduksjonsskadelige, spesielle arbeidsforhold og varmt arbeid. Da eksisterende regelverk regulerer et bredere område og er mer generelt utformet enn direktivets særkrav til arbeid med forplantningsskadelige stoffer er det Arbeidstilsynets vurdering at det ved gjennomføring av direktiv ikke vil oppstå motstrid eller være behov for harmonisering av gjeldende regelverk.

3.2.1 Arbeidsmiljøloven

De alminnelige kravene til et fullt forsvarlig arbeidsmiljø i virksomheten følger av arbeidsmiljøloven, herunder alminnelige krav til tilrettelegging og tiltak ved håndtering av kjemikalier.

Direktivets krav til virksomhetens informasjonsplikt til ansvarlig myndighet anses allerede følge av arbeidsmiljølovens bestemmelser. Det samme gjelder direktivets krav om melding til ansvarlig myndighet ved sykdom som skyldes yrkesmessig eksponering for kreftfremkallende, arvestoff- eller forplantningsskadelige stoffer.

3.2.2 Forskrift om utførelse av arbeid

Hoveddelen av direktivets arbeidsrettslige definisjoner og særlige vernebestemmelser anses gjennomført i forskrift om utførelse av arbeid kapittel 3 – Arbeid hvor kjemikalier kan utgjøre en fare for arbeidstakeres sikkerhet og helse. Dette gjelder særlige krav til:

- Risikovurdering
- Forebyggende tiltak
- Adgangskontroll
- Hygienetiltak
- Opplæring og informasjon
- Helsekontroll
- Registreringsplikt

3.2.3 Arbeidsplassforskriften

Direktivets bestemmelser som omhandler særlige krav til ventilasjon, anses gjennomført i arbeidsplassforskriften. Forskriften inneholder videre krav til vaskemulighet i arbeidslokaler hvor arbeidstakere kan bli eksponert for kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier samt særlige krav til merking av beholdere og rørledninger.

3.2.4 Forskrift om tiltaks- og grenseverdier

Gjeldende grenseverdier, korttidsverdier og anmerkninger for kreftfremkallende, arvestoff- eller forplantningsskadelige stoffer er i norsk rett forskriftsfestet i forskrift om tiltaks- og grenseverdier § 5-1 samt vedlegg I til forskriften.

Da direktiv 2004/37/EU er et minimumsdirektiv vil grenseverdi for et kjemisk stoff i norsk rett i enkelte tilfeller være regulert strengere enn fastsatt direktivverdi. Forut for gjennomføring av direktiv som endrer grenseverdier vurderes derfor de ulike stoffene individuelt med tanke på nasjonal regulering av grenseverdien. Grenseverdier settes som hovedregel ut fra ut fra toksikologiske og medisinske vurderinger, men tekniske og økonomiske hensyn kan også utgjøre en del av vurderingsgrunnlaget.

4. Gjennomføring av direktivet i norsk rett

Endringene som følger av direktiv 2022/431/EU vil i all hovedsak gjelde en utvidelse av bestemmelsens virkeområde, ved at forplantningsskadelige stoffer inntas i regler som fram til nå kun har regulert kreftfremkallende og arvestoffskadelige stoffer. Der dette er tilfelle kommenteres det kun kort i det følgende.

4.1 Direktivets artikkel 1 til 3: Endring i definisjoner, virkeområde og risikovurdering

I artikkel 2 i direktivet tilføyes ny definisjon av reproduksjonstoksisk stoff, reproduksjonstoksisk stoff med nedre terskel, reproduksjonstoksisk stoff uten nedre terskel, biologisk grenseverdi og helsekontroll. Reproduksjonstoksiske stoffer omtales i høringen, og i gjeldende rett i all hovedsak som forplantningsskadelige stoffer.

Direktivets virkeområde framgår av artikkel 3. Direktivets bestemmelser gjelder for alle aktiviteter hvor arbeidstaker er, eller kan bli utsatt for kreftfremkallende, arvestoff- eller forplantningsskadelige stoffer i forbindelse med sitt arbeid. Tilføyelse av forplantningsskadelige stoffer medfører at direktivet utvider sitt virkeområde fra å omhandle kreftfremkallende og arvestoffskadelige stoffer til også å regulere forplantningsskadelige stoffer og stoffblandinger.

Som følge av utvidelse av direktivets virkeområde vil direktivets regler for risikovurdering i artikkel 3 nå også være gjeldende ved arbeid med forplantningsskadelige stoffer. Denne prosessen skal fornyes regelmessig og risikovurdering skal leveres til ansvarlige myndigheter på anmodning. Ved utarbeidelse av risikovurderingen skal særlig oppmerksomhet rettes mot personer med særlig risiko ved eksponering.

4.1.2 Gjeldende rett

Dagens arbeidsmiljøregelverket har ikke definert begrepene reproduksjonstoksisk stoff, reproduksjonstoksisk stoff med nedre terskel, reproduksjonstoksisk stoff uten nedre terskel eller biologisk grenseverdi. Samtidig framstår eksisterende definisjon av begrepet forplantningsskade som språklig uklar. Gjeldende definisjon av forplantningsskade framgår av forskrift om utførelse av arbeid § 1-4 nr. 18.

Arbeidsgiver har ansvar for å kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risikoforholdene i virksomheten, utarbeide planer og iverksette tiltak for å redusere risikoen jfr. Arbeidsmiljøloven § 3-1.

Arbeidsgivers generelle plikt til å foreta risikovurdering utdypes videre i arbeidsmiljøforskriftene. Ved bruk og håndtering av kjemikalier følger det av forskrift om utførelse av arbeid § 3-1 at arbeidsgiver skal kartlegge og dokumentere forekomsten av kjemikalier og vurdere enhver risiko for arbeidstakernes helse og sikkerhet forbundet med disse. Bestemmelsen ramser videre opp forhold som arbeidsgiver skal ta særlig hensyn til i forbindelse med denne vurderingen. § 7-1 omhandler særlige krav til risikovurdering av påvirkninger i arbeidsmiljøet kan gi risiko for forplantningsskader hos arbeidstakerne.

Av de gjennomgående kravene til kartlegging og risikovurdering som følger av forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 7-1 framgår det at risikovurdering skal gjentas regelmessig og ved endringer som kan ha betydning for risikoforholdene.

4.1.3 Arbeidstilsynets vurdering og forslag

Arbeidstilsynet foreslår at manglende definisjoner tas inn i forskrift om utførelse av arbeid og forskrift om tiltaks- og grenseverdier. Det foreslås videre at gjeldende definisjon på forplantningsskade tydeliggjøres.

Utvidelse av direktivets virkeområde vil i norsk retts bli synliggjort ved at begrepet forplantningsskadelige stoffer inntas i relevante bestemmelser som gjennomfører direktivet.

Hva gjelder direktivets særlige krav til risikovurdering ved risiko for å bli eksponert for kreftfremkallende, arvestoff- eller forplantningsskadelige stoffer er det Arbeidstilsynets vurdering at eksisterende regelverk er strengere eller i tråd med direktivets krav. Det foreslås ingen endring i gjeldende rett.

4.2 Direktivets artikkel 4 til 9: Endring i krav til substitusjon, forebyggende tiltak, opplysningsplikt og adgangsbegrensning

Direktivets artikkel 4 endres for å synliggjøre at arbeidsgiver nå også plikter å redusere og substituere bruk av forplantningsskadelige stoffer på arbeidsplassen.

Dette skal skje ved at arbeidsgiver, i den grad det er teknisk mulig, skal bytte ut kreftfremkallende, arvestoffskadelige eller forplantningsskadelige stoffer med stoffer eller arbeidsprosesser som er ufarlig eller mindre farlig for arbeidstakers helse.

Dersom slik utskifting ikke er mulig, skal arbeidsgiver sørge for at bruk av slike stoffer foregår i et lukket system. Dersom et lukket system ikke er teknisk mulig, skal arbeidsgiver sikre at arbeidstakers eksponering reduseres til et minimum.

Eksponeringen skal uansett ikke overstige grenseverdien for kreftfremkallende, arvestoff- eller forplantningsskadelige stoffer som fastsatt i direktivets bilag III.

Direktivets eksisterende krav til planlegging av arbeidsprosesser for å unngå eller redusere utslipp, avgrensning av risikoområder, bruk av sikkerhetsskilt, nødprosedyrer og måling av forurensning i arbeidsatmosfæren gjelder etter endring også for arbeid med forplantningsskadelige stoffer.

Direktivets artikkel 6 omhandler arbeidsgivers opplysningsplikt til ansvarlig myndighet. Artikkel 6 endres ved at eksisterende krav til opplysningsplikt nå også omfatter arbeid med forplantningsskadelige stoffer.

4.2.1 Gjeldende rett

Arbeidsgivers særlige plikt til å erstatte eller redusere bruken av kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier og prosesser er i norsk rett gjennomført i forskrift om utførelse av arbeid § 3-11. Bestemmelsen hjemler videre krav til bruk av lukkede system for å forhindre eksponering der dette er teknisk mulig. Der bruken av lukket system ikke er teknisk mulig skal arbeidsgiver sørge for at eksponeringen blir så lav som mulig.

Den generelle bestemmelsen som hjemler tiltak mot risiko forårsaket av kjemikalier følger av forskrift om utførelse av arbeid § 3-8. Bestemmelsen tilsvarer i stor grad direktivets krav til forebyggende tiltak. Særlige krav til iverksetting av tiltak ved arbeid med fare for forplantningsskader, herunder omplassering av sårbare arbeidstakere, følger av §§ 7-3 og 7-4.

Krav til måling av forurensning i arbeidsatmosfæren er regulert i forskrift om utførelse av arbeid § 3-2. Bestemmelsen stiller krav om at arbeidsmiljøet skal overvåkes ved regelmessige målinger dersom arbeidsgiver ikke kan dokumentere at forurensningen i arbeidsatmosfæren er på et fullt forsvarlig nivå, jfr. forskrift om tiltaks- og grenseverdier.

Hva gjelder direktivets krav til hensiktsmessig ventilasjon følger det av arbeidsplassforskriften § 7-2 et forbud mot bruk av ventilasjon som innebærer resirkulering av luft som inneholder kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier.

4.2.2 Arbeidstilsynets vurdering og forslag

Arbeidstilsynet foreslår at forskrift om utførelse av arbeid § 3-11 endres ved at bestemmelsens virkeområde utvides, slik at substusjonsplikt og krav til bruk av lukkede systemer for å redusere eksponering også vil gjelde ved arbeid med forplantningsskadelige kjemikalier.

Direktivet åpner ikke for at det ved bruk av kreftfremkallende, arvestoff- eller forplantningsskadelige kjemikalier kan unnlates å gjøre målinger ved å dokumentere at forurensningen i arbeidsatmosfæren er på et fullt forsvarlig nivå. Arbeidstilsynet foreslår derfor at direktivets absolutte krav til måling av forurensning i arbeidsatmosfæren tydeliggjøres i nytt andre ledd i forskrift om utførelse av arbeid § 3-2.

Arbeidstilsynet foreslår videre at forbudet om resirkulering av luft i ventilasjonsanlegg utvides til også å gjelde forplantningsskadelige kjemikalier i henhold til direktivets krav til hensiktsmessig og forsvarlig ventilasjon av arbeidsplass.

Arbeidstilsynet har vurdert at direktivets øvrige krav til forebyggende tiltak er i tråd med, eller regulert strengere i norsk rett.

4.3 Direktivets artikkel 10 til 13: Endring i krav til hygienetiltak, informasjon og opplæring

Direktivets artikkel 10 inneholder krav til hygienetiltak og individuell beskyttelse av arbeidstakere ved arbeid med kreftfremkallende eller arvestoffskadelige stoffer. Virkeområdet til eksisterende regler utvides ved at også forplantningsskadelige stoffer inntas i artikkelen.

I artikkel 11 tilkommer krav til at opplæring av arbeidstakere skal foretas jevnlig, samt en presisering av at opplæring må tilpasses for å ta hensyn til ny og endret risiko særlig når arbeidstaker utsettes for, eller det er sannsynlig at vedkommende vil bli utsatt for, nye eller en kombinasjon av ulike kreftfremkallende, arvestoffskadelige eller reproduksjonstoksiske stoffer.

Arbeidsgivers plikt til å merke og informere om beholdere som inneholder kreftfremkallende og arvestoffskadelige stoffer utvides til også å gjelde forplantningsskadelige stoffer

4.3.1 Gjeldende rett

Direktivets krav til hygienetiltak og individuell beskyttelse av arbeidstakere ved arbeid med kreftfremkallende eller arvestoffskadelige stoffer er i norsk rett gjennomført i forskrift om utførelse av arbeid § 3-17 og arbeidsplassforskriften § 7-4.

Krav til opplæring i arbeid med farlige kjemikalier følger av forskrift om utførelse av arbeid § 3-4. Bestemmelsen utfyller de ordinære opplæringskravene i arbeidsmiljøloven § 3-2 og forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 8-1. Opplæringen skal gjentas når det er nødvendig.

De generelle kravene til at arbeidsgiver skal sørge for at arbeidstakerne og deres representanter får løpende informasjon om risikofaktorer i tilknytning til arbeidet og hvordan disse kan unngås følger av forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 9-1. Tilleggskrav til ytterligere informasjon til arbeidstakere som jobber med kjemikalier følger av forskrift om utførelse av arbeid §§ 3-5 og 3-6. § 7-2 regulerer videre særlige informasjonskrav til arbeidstakere som er, eller kan bli, utsatt for forplantningsskade.

Krav til merking og informasjon om beholdere som inneholder kreftfremkallende, arvestoff- eller forplantningsskadelige stoffer følger av forskrift om utførelse av arbeid § 3-5 og arbeidsplassforskriften § 5-13.

4.3.2 Arbeidstilsynets vurdering og forslag

Arbeidstilsynet foreslår at virkeområdet for forskrift om utførelse av arbeid § 3-17 og arbeidsplassforskriften § 7-4 utvides ved at bestemmelsenes krav til hygienetiltak og individuell beskyttelse også skal gjelde ved fare for eksponering for forplantningsskadelige stoffer.

Hva gjelder endrede krav til opplæring og informasjon til arbeidstakere ved arbeid med farlige kjemikalier, er gjeldende rett i tråd med direktivets innholdsmessige krav. Når det gjelder krav til regelmessighet foreslår Arbeidstilsynet at direktivets krav til jevnlig opplæring ved arbeid med kreftfremkallende, arvestoff- eller forplantningsskadelige stoffer presiseres.

Opplæringskrav til arbeid med farlige kjemikalier framgår av forskrift om utførelse av arbeid § 3-4. Det foreslås at det i nytt andre ledd tas inn at opplæring for arbeidstakere som kan utsettes for kreftfremkallende, arvestoff- eller forplantningsskadelige stoffer skal gis regelmessig. Arbeidstilsynet mener eksempler på ny eller endret risiko som nevnt i direktivet, naturlig vil høre hjemme i kommentar til bestemmelsen.

4.4 Direktivets artikkel 14 til 22: Endring i krav til helsekontroll, registerplikt og grenseverdi

Direktivets artikkel 14 om krav til helsekontroll av ansatte får utvidet virkeområde til også å omfatte ansatte eksponert for forplantningsskadelige stoffer.

Der det er fastsatt en biologisk grenseverdi i direktivets vedlegg III a, skal helseovervåking være obligatorisk for arbeid med det aktuelle kreftfremkallende, arvestoffskadelige eller forplantningsskadelige stoffet, i samsvar med prosedyrene fastsatt i vedlegget. Arbeidstakere skal informeres om dette kravet før de tildeles oppgaven som innebærer risiko for eksponering for det angitte kreftfremkallende, arvestoffskadelige eller forplantningsskadelige stoffet. Biologisk grenseverdi er i bilag III a kun fastsatt for bly og blyforbindelser.

I direktivets artikkel 15 tilføyes et nytt ledd som omhandler oppbevaringsplikt for journaler og register over ansatte eksponert for forplantningsskadelige stoffer. Det følger av tilføyelsen at arbeidsgiver skal føre register over ansatte som er eller kan bli eksponert for arvestoffskadelige stoffer. Slik liste skal oppbevares i minst fem år etter at eksponeringen er avsluttet.

Av direktivets artikkel 16 og i det følgende framgår de prosessuelle bestemmelsene for å fastsette og endre grenseverdier. Gjeldende grenseverdier og andre direkte relevante bestemmelser framgår av direktivets bilag III. Det foreslås en endring i grenseverdi for 3 kreftfremkallende og 12 forplantningsskadelige stoffer.

4.4.1 Gjeldende rett

Når risikoforholdene tilsier det, skal arbeidsgiver sørge for fullgod helseovervåking, jfr. arbeidsmiljøloven § 3-1 og forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 14-1.

For arbeidstakere som kan utsettes for farlige kjemikalier skal helseundersøkelse utføres før arbeidstakeren begynner arbeidet, og deretter med regelmessige mellomrom. Legen avgjør hyppigheten av og innholdet i undersøkelsen på bakgrunn av eksponeringens type, nivå og varighet, og på bakgrunn av arbeidstakerens helsetilstand jfr. forskrift om utførelse av arbeid § 3-20. For arbeidstakere som skal arbeide med bly og blyforbindelser fastsetter § 3-25 særlige krav til helseundersøkelse.

Direktivets krav til register over arbeidstakere eksponert for kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier er i norsk rett gjennomført i forskrift om utførelse av arbeid § 31-1. Arbeidsgiver skal sørge for at arbeidstakere eksponert for kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier og bly føres i register. Opplysninger om den enkelte arbeidstaker skal oppbevares i minst 60 år etter at eksponeringen er avsluttet. Registeret, eller deler av det, skal ikke tilintetgjøres uten tillatelse fra Arbeidstilsynet.

Gjeldende grenseverdi framgår av forskrift om tiltaks- og grenseverdier § 5-1 og vedlegg I: Vedlegg 1: Liste over grenseverdier for forurensninger i arbeidsatmosfæren

4.4.2 Arbeidstilsynets vurdering og forslag

Hva gjelder særlige krav til helseundersøkelse for arbeidstakere som kan utsettes for kreftfremkallende, arvestoffskadelige eller forplantningsskadelige stoffer, eller bly og blyforbindelser er det Arbeidstilsynets vurdering at gjeldende nasjonale regler er i tråd med, eller strengere enn direktivforslaget. Det foreslås ingen endring i gjeldende rett.

Arbeidstilsynet foreslår at virkeområdet til registerplikt i forskrift om utførelse av arbeid § 31-1 utvides til også å gjelde ved eksponering forplantningsskadelige stoffer. Når det gjelder oppbevaringstid foreslår Arbeidstilsynet at denne settes til minst fem år som fastsatt i direktivet.

Arbeidstilsynets forslag til endringer i grenseverdi framgår av særskilt vurdering nedenfor.

4.5 Forslag til endring i grenseverdier i vedlegg I til forskrift om tiltaks og grenseverdier

I det følgende framgår forslag til endring i grenseverdier som følge av direktiv 2022/431/EU. Det gjøres oppmerksom på at selve vurderingsgrunnlaget for fastsettelse av grenseverdi, herunder de ulike stoffenes toksikologisk data, helseeffekt og bruk i Norge framgår av vedlagte grunnlagsdokument.

Direktivet foreslår grenseverdier og/eller anmerkninger for 3 karsinogene stoffer og 12 reproduksjonstoksiske stoffer. De 3 karsinogene stoffene/stoffgruppene er:

- Benzen
- Akrylnitril
- Nikkel og nikkelforbindelser

De 12 reproduksjonstoksiske stoffene/stoffgruppene er:

- Uorganisk bly og dets forbindelser
- N,N-dimetylacetamid
- (DMAC)
- Nitrobenzen
- N,N-dimetylformamid
- (DMF)
- 2-metoksyetanol
- 2-metoksyetylacetat
- 2-etoksyetanol
- 2-etoksyetylacetat
- N-metyl-2-pyrrolidon
- (NMP)
- Kvikksølv og divalente uorganiske kvikksølvforbindelser inkl. kvikksølvoksid og kvikksølvklorid (beregnet som Hg)
- Bisfenol A; 4,4'- isopropylidendifenol
- Karbonmonoksid

Bortsett fra uorganisk bly og dets forbindelser samt kvikksølv og divalente uorganiske kvikksølvforbindelser (inkludert kvikksølvoksid og kvikksølvklorid) (beregnet som Hg) er de resterende 10 stoffene klassifisert som reproduksjonstoksisk gruppe 1A (kan forårsake forplantningsskade) og 1B og merket i henhold til CLP Annex VI (Forordning EC No 1272/2008).

Arbeidstilsynet foreslår å:

- Senke dagens grenseverdi for benzen. Det innføres en overgangsordning hvor dagens grenseverdi gjelder fram til april 2026, og ny grenseverdi skal gjelde fra april 2026. Anmerkningene beholdes.
- Senke dagens grenseverdi og innføre korttidsverdi for akrylnitril, beholde anmerkningene H og K og innføre anmerkningene S (Korttidsverdi er en verdi for gjennomsnittskonsentrasjonen av et kjemisk stoff i pustesonen til en arbeidstaker som ikke skal overskrides i en fastsatt referanseperiode. Referanseperioden er 15 minutter hvis ikke annet er oppgitt.), G (EU har fastsatt en bindende grenseverdi for stoffet) og innføre anmerkning R (Kjemikalier som skal betraktes som reproduksjonstoksiske).
- Enten å senke grenseverdien og innføre grenseverdi for inhalerbar og respirabel fraksjon for nikkel og nikkelforbindelser, innføre en overgangsperiode hvor dagens grenseverdi vil gjelde fram til 18. januar 2025 samt å innføre følgende fotnote: «Enkelte bedrifter vil av teknisk-økonomiske årsaker ikke kunne overholde grenseverdiene. Det er disse bedriftenes ansvar å dokumentere et forsvarlig arbeidsmiljø. Det forutsettes at bedriften(e) har en plan for reduksjon av eksponering og at man kan vise lavere verdier over tid. Arbeidstilsynet, ansatterepresentanter og verneombud skal konsulteres og informeres om årlige planer og oppnådde resultater»

eller

- å innføre grenseverdi tilsvarende direktivforslag for nikkel og nikkelforbindelser

Arbeidstilsynet foreslår videre å beholde dagens grenseverdier for:

- Stoffgruppen uorganisk bly og dets forbindelser
- Nitrobenzen
- 2-metoksyetanol
- 2-metoksyetylacetat
- 2-etoksyetanol
- 2-etoksyetylacetat
- kvikksølv og divalente uorganiske kvikksølvforbindelser (inkl. kvikksølvoksid og kvikksølvklorid) (beregnet som Hg) og
- Bisfenol A; 4,4'- isopropylidendifenol

Dagens regulering i Norge av biologisk grenseverdi for bly- og blyforbindelser som er strengere enn EUs direktivforslag beholdes.

Beholde Derived No-Effect Level (DNEL) fra restriksjon som allerede er innført for:

- DMF (innført i 2021). DNEL er allerede innført i vedlegg I til forskrift om tiltaks- og grenseverdier med en forklarende fotnote

Innta DNEL for:

- NMP innføres i vedlegg I til forskrift om tiltaks- og grenseverdier med en forklarende fotnote som for DMF

Beholde dagens korttidsverdier for

- N,N-dimetylformamid (DMF)
- Karbonmonoksid
- N-metyl-2-pyrrolidon, (NMP)

Beholde dagens grenseverdi, men innføre korttidsverdi for

- N,N-dimetylacetamid (DMAC) har lik grenseverdi, som mangler korttidsverdi

Beholde anmerkning H (Kjemikalier som kan tas opp gjennom huden) for stoffene

- N,N-dimetylacetamid (DMAC)
- nitrobenzen
- N,N-dimetylformamid
- 2-metoksyetanol
- 2-metoksyetylacetat
- 2-etoksyetanol
- 2-etoksyetylacetat
- N-metyl-2-pyrrolidon (NMP)

Beholde anmerkning K (Kjemikalier som skal betraktes som kreftfremkallende) for

- nitrobenzen som er klassifisert som kreftfremkallende gruppe 2 (Carc 2)

Innføre anmerkning R (Kjemikalier som skal betraktes som reproduksjonstoksiske) for

- Uorganisk bly og dets forbindelser
- kvikksølv og divalente uorganiske kvikksølvforbindelser inkl. kvikksølvoksid og kvikksølvklorid (beregnet som Hg)
- De andre 10 stoffene beholder sin anmerkning R

Der Norge har anmerkning E (EU har en veiledende grenseverdi og/eller anmerkning for stoffet) erstattes denne med anmerkning G (EU har fastsatt en bindende grenseverdi og/eller anmerkning for stoffet) da direktivet omhandler bindende grenseverdier. For de stoffene som allerede har anmerkning G beholdes denne.

Risk Assessment Committee (RAC) ved det europeiske kjemikaliebyrået ECHA har utarbeidet grunnlagsdokumentasjon for de 3 karsinogene stoffene. Den toksikologiske ekspertgruppen ved Statens arbeidsmiljøinstitutt har vurdert og evaluert disse RAC-dokumentene, evaluert nyere litteratur etter utgivelsen av dokumentene, og vurdert behov for grenseverdier (8-timers TWA), korttidsverdier og anmerkninger som foreslått i direktivene for disse tre kreftfremkallende stoffene.

Når det gjelder de 12 reproduksjonstoksiske stoffene er disse overført fra det kjemiske-agens-direktivet (CAD, 98/24/EF) til CMD som CMRD (2022/431/EU) uten at det foreligger grunnlagsdokumentasjon fra RAC for disse stoffene/stoffgruppene. Det er derfor ikke gjort ytterligere vurdering fra toksikologisk ekspertgruppe ved STAMI.

5. Oppdatering av eldre grenseverdier

I det følgende framgår høringsforslag til oppdatering av 57 eldre grenseverdier fra ACGIH 1978-verdier til ACGIH 2022-verdier. Som ovenfor vil selve vurderingsgrunnlaget for fastsettelse av grenseverdi, herunder de ulike stoffenes toksikologisk data, helseeffekt og bruk i Norge framgår av vedlagt grunnlagsdokument.

Arbeidstilsynet foreslår at stoffer med følgende anmerkninger beholder sin anmerkning uendret:

- K (Kjemikalier som skal betraktes som kreftfremkallende)
- H (Kjemikalier som kan tas opp gjennom huden)
- A (Kjemikalier som skal betraktes som at de fremkaller allergi eller annen overfølsomhet i øynene eller luftveier, eller som skal betraktes som at de fremkaller allergi ved hudkontakt)
- S (Korttidsverdi er en verdi for gjennomsnittskonsentrasjonen av et kjemisk stoff i pustesonen til en arbeidstaker som ikke skal overskrides i en fastsatt referanseperiode. Referanseperioden er 15 minutter hvis ikke annet er oppgitt)
- T (Takverdi er en øyeblikksverdi som angir maksimalkonsentrasjon av et kjemikalie i pustesonen som ikke skal overskrides)
- E (EU har en veiledende grenseverdi og/eller anmerkning for stoffet)

Arbeidstilsynet foreslår videre:

- Innføre anmerkning K for stoffene som er klassifisert som kreftfremkallende carc. 1A (kan forårsake kreft), carc. 1B eller carc. 2 i henhold til CLP Annex VI (Forordning EC No 1272/2008), eller har en anbefalt klassifisering (kategori 1 karsinogen, 2A, eller 2B) fra IARC, men som ikke har en K fra før
- Innføre en anmerkning H for stoffer som har anmerkning «skin» i ACGIHs liste, men som ikke har anmerkning H
- Innføre anmerkning A for de stoffene som er CLP-klassifisert som Skin Sens 1 (inkl gruppe A og B) og/eller Resp Sens 1 og som ikke har anmerkning A
- Beholde anmerkning R for stoffer som har slik anmerkning, og innføre anmerkning R for stoffer som er CLP-klassifisert som reproduksjonstoksisk eller foreslått klassifisert slik i direktivet
- Innføre korttidsverdi og anmerkning S for stoffer som i ACGIHs liste har «STEL» og som ikke har det i dagens liste
- Innføre takverdi og anmerkning T dersom stoffene i dag ikke har takverdi, men har «Ceiling-value» i ACGIHs liste
- Beholde anmerkning E (EU har en veiledende grenseverdi og/eller anmerkning for stoffet)

Arbeidstilsynet har utarbeidet selve forslagene til nye grenseverdier, korttidsanmerkninger og anmerkninger for stoffene/stoffgruppene og vurdert i hvilken grad det er nødvendig å ta hensyn til tekniske og økonomiske forhold ved fastsettelse av nye grenseverdier.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Gjennomføring av direktivets krav til særskilte arbeidsrettslige verneregler er vurdert til kun å ha mindre økonomiske og administrative konsekvenser for norske virksomheter.

Foreslåtte endringer omhandler i all hovedsak en utvidelse av gjeldende reglers virkeområde, fra å gjelde kreftfremkallende og arvestoffskadelige stoff, til også å omhandle forplantningsskadelige stoffer. Det må derfor kunne forventes at berørte virksomheter allerede har eksisterende systemer og rutiner på plass for å ivareta arbeidstakeres sikkerhet ved eksponering for helseskadelige stoffer og stoffblandinger.

Arbeidstakere i ulike bransjer kan bli eksponert for de 15 stoffene som inngår i direktivet. Dette omfatter blant annet kjemisk-, halvleder-, plast-, farmasøytisk- og petrokjemisk industri. Videre arbeidstakere innen helse- og sosial og tannhelse.

Berørte bransjer har blitt involvert i prosessen ved at endringsforslagene er drøftet i en tre-parts drøftingsgruppe for revisjon av grenseverdiene. Drøftingsgruppen har bestått av representanter fra LO, NHO og Arbeidstilsynet. Det er videre gitt overgangsordninger fra to til fire år for de tre kreftfremkallende stoffene. På grunn av overgangsordningene og drøftingsmøter med partene vurderer Arbeidstilsynet at det ikke vil bli betydelige økonomiske eller administrative konsekvenser ved endring av grenseverdiene.

Det er ikke foreslått overgangsperioder for innføring av nye grenseverdier for de tolv reproduksjonstoksiske stoffene eller for oppdatering av 57 eldre grenseverdier.

Gjennomføringen antas, ut over ressursene som går til selve regelverksarbeidet, ikke å ha administrative konsekvenser for offentlige myndigheter.

7. Forslag til endringer i arbeidsmiljøforskriftene

7.1 Forskrift om utførelse av arbeid

I forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav av 6. desember 2011 nr. 1357 foreslås følgende endringer:

§ 1-4 nr. 8 skal lyde:

8. biologisk grenseverdi: Grensen for konsentrasjonen av en gitt agens i et biologisk miljø, dens metabolitt eller en effektindikator

§ 1-4 første ledd gjeldende nr. 8 til 18, blir nr. 9 til 19.

(Bakgrunn for forslag: Definisjonen av biologisk grenseverdi er ny, dette begrepet er ikke definert i dag. Endringen kommer som følge av artikkel 2 i EU-direktiv 2022/431. Arbeidstilsynet foreslår å beholde en alfabetisk rekkefølge i definisjonsbestemmelsen, og begrepet blir derfor plassert som nr. 8)

§ 1-4 nr. 19 skal lyde:

19. forplantningsskade:

- en skade på forplantningsevnen (reproduksjonstoksisitet) ved at en persons evne til å få friske og velskapt barn er helt eller delvis, varig eller forbigående ødelagt som følge av påvirkninger i arbeidsmiljøet,
- en skade eller sykdom påført barnet som følge av påvirkninger forut for fødselen eller påvirkninger gjennom morsmelken,

(Bakgrunn for forslag: Den gjeldende definisjonen av forplantningsskade fremstår språklig som uklar, og Arbeidstilsynet foreslår å skille ut teksten om forplantningsskadelige stoffer til en egen definisjon, se nedenfor. Endringen kommer ikke som følge av direktivet)

§ 1-4 nr. 20 skal lyde:

20. forplantningsskadelig stoff: Stoff eller stoffblanding som oppfyller kriteriene for klassifisering som reproduksjonstoksisisk slik det er fastsatt i forskrift 16. juni 2012 nr. 622 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP) jf. forordning (EF) nr. 1272/2008 i vedlegg I.

(Bakgrunn for forslag: Definisjonen av forplantningsskadelig stoff foreslås tydeliggjort. Teksten i definisjonen er skilt ut fra gjeldende definisjon av forplantningsskade. Endringen kommer ikke som følge av direktivet)

§ 1-4 nr. 21 skal lyde:

21. forplantningsskadelig stoff uten nedre terskel: Et forplantningsskadelig stoff som ikke har et sikkert eksponeringsnivå og som er merket som sådan i forskrift om tiltaks- og grenseverdier vedlegg I.

(Bakgrunn for forslag: Definisjonen av forplantningsskadelig stoff uten nedre terskel er ny. Endringen kommer som følge av artikkel 2 i EU-direktiv 2022/431)

§ 1-4 nr. 22 skal lyde:

22. forplantningsskadelig stoff med nedre terskel: Et forplantningsskadelig stoff som har et sikkert eksponeringsnivå, der eksponering under dette nivået ikke innebærer noen risiko for arbeidstakers helse, og som er merket som sådan i forskrift om tiltaks- og grenseverdier vedlegg I.

§ 14 første ledd gjeldende nr. 19 til 50, blir nr. 23 til 54.

(Bakgrunn for forslag: Definisjonen av forplantningsskadelig stoff med nedre terskel er ny. Endringen kommer som følge av artikkel 2 i EU-direktiv 2022/431)

§ 3-2 andre ledd skal lyde:

Målinger skal alltid gjennomføres ved arbeid med kreftfremkallende, mutagene eller forplantningsskadelige kjemikalier.

§ 3-4 gjeldende andre til fjerde ledd blir tredje til femte ledd.

(Bakgrunn for forslag: Endringen kommer som følge av artikkel 5 i EU-direktiv 2022/431. Direktivet åpner ikke for at arbeidsgiver kan la være å gjøre målinger ved arbeid med kreftfremkallende, mutagene eller forplantningsskadelige kjemikalier. Arbeidstilsynet foreslår at endringen tas inn i § 3-2 etter å ha vurdert om endringen mer naturlig hadde hørt hjemme i § 3-11)

§ 3-4 andre ledd skal lyde:

Ved arbeid med risiko for eksponering for kreftfremkallende, mutagene eller forplantningsskadelige kjemikalier skal opplæring gjentas regelmessig.

§ 3-4 gjeldende andre ledd blir nytt tredje ledd.

(Bakgrunn for forslag: Endringene kommer som følge av artikkel 11 i EU-direktiv 2022/431. Arbeidstilsynet foreslår at endringen tas inn i § 3-4 etter å ha vurdert om endringen mer naturlig hadde hørt hjemme i § 3-11)

§ 3-11 skal lyde:

§ 3-11. Særlige tiltak ved arbeid med kreftfremkallende, mutagene eller forplantningsskadelige kjemikalier

Hvis det ikke er teknisk mulig å erstatte kreftfremkallende, mutagene eller forplantningsskadelige kjemikalier og prosesser i samsvar med forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 10-1, skal det benyttes et lukket system. Hvis det ikke er teknisk mulig å benytte et lukket system, skal det sørges for at eksponeringen blir så lav som mulig, og på et fullt forsvarlig nivå.

Ved oppbevaring og transport av kreftfremkallende, mutagene eller forplantningsskadelige kjemikalier, skal det benyttes lukkede beholdere som er tydelig merket og om mulig forseglet.

Kun de arbeidstakerne som skal utføre arbeid, herunder renhold og reparasjoner, skal få adgang til de arbeidslokalene hvor arbeidstakere kan bli eksponert for kreftfremkallende, mutagene eller forplantningsskadelige kjemikalier.

Det skal benyttes passende advarsels- og sikkerhetsskilting for å avgrense områder hvor det er risiko for eksponering for kreftfremkallende, mutagene eller forplantningsskadelige kjemikalier. Skilt om røykeforbud skal plasseres på områder hvor arbeidstaker kan bli eksponert for kreftfremkallende, mutagene eller forplantningsskadelige kjemikalier.

(Bakgrunn for forslag: Endringene kommer som følge av artikkel 5 og 11 i EU-direktiv 2022/431)

§ 3-17 første ledd skal lyde:

Når arbeidstaker kan bli eksponert for kreftfremkallende, eller mutagene eller forplantningsskadelige kjemikalier, skal arbeidsgiver sørge for at det blir satt i verk tiltak for å sikre at:

(Bakgrunn for forslag: Endringen kommer som følge av artikkel 10 i EU-direktiv 2022/431)

§ 31-1 skal lyde:

§ 31-1. Register over arbeidstakere eksponert for kreftfremkallende, mutagene eller forplantningsskadelige kjemikalier og bly

Arbeidsgiveren skal sørge for at det føres register over:

a. arbeidstakere som er eller kan bli eksponert for kreftfremkallende, mutagene eller forplantningsskadelige kjemikalier klassifisert som Carc. 1A, Carc. 1B, Muta. 1A Muta. 1B, Repr. 1A eller Repr. 1B etter forskrift 16. juni 2012 nr. 622 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP).

b. arbeidstakere som er eller kan bli eksponert for stoffer, stoffblandinger eller prosesser i følgende liste:

-arbeid som innebærer fremstilling av auramin,

-arbeid som innebærer eksponering for polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAH) som forekommer i sot, tjære eller bek,

-arbeid som innebærer eksponering for støv, røyk eller tåke som utvikles under røsting og elektrolytisk raffinering av nikkelråstein,

-arbeid som innebærer fremstilling av 2-propanol ved sterkt sur prosess,

-arbeid som medfører eksponering for støv fra harde tresorter, samt stoffer eller stoffblandinger som frigjøres i disse prosessene.

c. arbeidstakere som arbeider med bly og blyforbindelser.

Registeret skal inneholde navn, fødselsnummer, stilling og arbeidssted og opplysninger om hvilke farlige kjemiske stoffer arbeidstakeren eksponeres for, hvordan og i hvilke konsentrasjoner eksponeringen forekommer, og tidspunkt og varighet for eksponeringen. Registeret skal bare inneholde disse opplysningene.

Opplysninger om den enkelte arbeidstaker eksponert for kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier skal oppbevares i minst 60 år etter at eksponeringen er avsluttet. Opplysninger om arbeidstakere eksponert for forplantningsskadelige kjemikalier skal oppbevares i minst fem år etter at eksponeringen er avsluttet. Registeret, eller deler av det, skal ikke tilintetgjøres uten tillatelse fra Arbeidstilsynet.

(Bakgrunn for forslag: Endringen kommer som følge av artikkel 15 i EU-direktiv 2022/431)

7.2 Arbeidsplassforskriften

I forskrift om utforming og innretting av arbeidsplasser og arbeidslokaler av 6. desember 2011 nr. 1356 foreslås følgende endringer:

§ 7-2 andre ledd skal lyde:

Ventilasjon som innebærer resirkulering av luft som inneholder kreftfremkallende, mutagene eller forplantningsskadelige kjemikalier og fra lokaler hvor det utføres varmt arbeid er ikke tillatt.

(Bakgrunn for forslag: Endringen kommer som følge av artikkel 5 i EU-direktiv 2022/431)

§ 7-4 tredje ledd skal lyde:

Det skal være vaskemuligheter i eller i umiddelbar nærhet av arbeidslokaler hvor arbeidstakere kan bli eksponert for kreftfremkallende, mutagene eller forplantningsskadelige kjemikalier.

(Bakgrunn for forslag: Endringen kommer som følge av artikkel 10 i EU-direktiv 2022/431)

7.3 Forskrift om tiltaks- og grenseverdier

I forskrift om tiltaksverdier og grenseverdier for fysiske og kjemiske faktorer i arbeidsmiljøet samt smitterisikogrupper for biologiske faktorer (forskrift om tiltaks- og grenseverdier) av 6. desember 2011 nr. 1358 foreslås følgende endringer:

§ 1-7 første ledd bokstav a skal lyde:

biologisk grenseverdi: Grensen for konsentrasjonen av en gitt agens i et biologisk miljø, dens metabolitt eller en effektindikator

§ 1-7 første ledd nåværende bokstav a og b, blir bokstav b og c.

(Bakgrunn for forslag: Endringen kommer som følge av artikkel 2 i EU-direktiv 2022/431)

Foreslåtte endringer i grenseverdi i vedlegg I til forskriften framgår av eget vedlegg.

